

رابطه کیفیت تألیفی در ادراک معماری اسلامی ایران

سیاوش صابری کاخکی

دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

چکیده

فرآیند ادراک در معماری و طراحی محیط امری پیچیده است. این پیچیدگی، موجب تدوین و ارائه نظریه‌های مختلفی در این خصوص شده است. نظریه گشتالت با رویکرد درک فضا از طریق برآیندی از استقرار نیروهای موجود در فضا، از آن جمله است. این نظریه به سازمان‌دهی ادراک توسط اشکال، معطوف است. نظریه‌های دیگر چون نظریه کنش متقابل که به تأثیر متقابل موضوع و فرد ادراک‌کننده می‌پردازد و ماهیتی احتمال‌گرایانه دارد و نظریه اکولوژیک ادراک که به مجموعه ویژگی‌های حسی و تجربی فرد و نیز ویژگی‌های شکلی محیط توجه می‌کند؛ رویکردی، به طور نسبی، فرهنگ‌گرا دارند. این رویکردها با توجه به معنا، ارزش و نگرش در فرآیند ادراک در معماری و طراحی نشان می‌دهند که تبیین فرآیند ادراک، وابسته به شناخت مؤلفه‌های فرهنگی مؤثر بر آن است. این مقاله با بررسی چنین فرآیندی در جهان اندیشه ایرانی از طریق بررسی متون تاریخی بر جای مانده، نشان می‌دهد که امر ادراک، در ابتدا علاوه بر حواس ظاهری، بر مؤلفه‌های حواس باطنی استوار دانسته می‌شد. به تدریج و با تکمیل این نظریه‌ها امروزه، ادراک را به ربط کیفیت تألیفی، و با در نظر گرفتن تمام ابزارهای موجود که توسط مؤلف اثر هنری سامان می‌یابد، وابسته می‌دانند.

واژگان کلیدی: ادراک، معماری، حواس ظاهری، حواس باطنی، کیفیت تألیفی.

The Relevance of the Produced Qualities in the Perception of Iranian-Islamic Architecture

Siavash Saberi Kakhaki

Ph.D. in Architecture, Islamic Azad University, Science & Research Branch, Tehran, Iran

Abstract:

The perception process in architecture and environment design is a complex issue. This complexity has brought about the production and presentation of different views on this issue. Gestalt theory with the attitude of understanding the space through an outcome of the establishment of forces existing in the space is one of these issues. This theory is directed at organizing the perceptions by shapes. Other views such as the theory of mutual action which deals with the mutual impact of subject and preceptor individual and has a probability nature and the ecologic theory of perceptions which pays attention to a set of sensual and experimental features of an individual and also to the shaping features of the environment have a relatively culture-oriented attitude. These attitudes with regard to meaning, value and attitude in the process of perception in architecture and design show that the elaboration of perception process is dependent on understanding the cultural components affecting it. Reviewing such a process in the world of Iranian thought through studying the remaining historical texts, this article shows that the perception issue, in the beginning was supposed to be based on the components of the inner senses in addition to outward senses. Then gradually and with the completion of these theories, today, perception is dependent on the relevance of produced qualities, taking into consideration all existing tools which are redeveloped by the author of an artistic work.

Keywords: Perceptions, Architecture, Outward senses, Inward senses, Compilation qualities.